

»Trgovinske vojne so dobre in z lahkoto se jih zmaga.«*

Čeprav smo pred kratkim izvedeli, da EU za zdaj še ne bo vključena v ameriško carinsko vojno (slavno napoved svetovnih carin v višini 25 odstotkov na uvoz jekla in aluminija v ZDA), naši predstavniki s tem niso zadovoljni, saj trdijo, da odlašanje odločitve ZDA podaljšuje negotovost trgov ter s tem že vidno negativno vpliva na našo ekonomijo.

Že ko je Donald Trump kandidiral na volitvah, je jasno poudaril, da bo po novem Amerika prva (America first); večina si je pod tem geslom predstavljala predvsem zid na meji z Mehiko, ne pa toliko gorečega ekonomskega protekcionizma ter zaostrovanja odnosov z drugimi velesilami, kar je realnost, ki jo doživljamo.

Morda je čas, da podrobneje presodimo logiko ekonomske politike Trumpa in posledice, v katerih smo se zaradi njegove politike znašli.

Trump je že uvedel nove carine na uvoz iz Kitajske; predvsem ga menda motita njihova gospodarska agresija ter kitajsko nespoštovanje prava intelektualne lastnine. Ameriška podjetja namreč selijo proizvodnjo v kitajske tovarne, kjer te po preteku pogodbe izkoristijo njihovo znanje in tehnologijo za lastno proizvodnjo.

Legitimen pomislek proti trgovanju s Kitajsko, si morda porečemo, pa vendar je Morgan Stanley ocenil, da Trumpove carine na jeklo, aluminij, pomivalne stroje ter sončne panele, uvedene marca 2018, pokrivajo nezanemarljivih 4,1 odstotka uvoza ZDA. Kitajska je kot odgovor nanje hotela prizadeti ZDA z uvedbo carin na avtomobile, letala ter sojo; za zdaj situacija tako ne nakazuje preproste ter optimalne rešitve, temveč zgolj spiralo ukrepov, ki se bo nedvomno še poglobljala.

Sredi obeh, špijonažne ter carinske vojne, se je znašlo tudi nekaj podjetij, denimo kitajski Lenovo, ki naj bi bil (izhajajoč iz mnenja Interos Solutions) povezan tudi s kitajsko cyberšpijonažo ter vojsko; to podjetje je bilo tudi zasačeno pri uvažanju prenosnih računalnikov, ki so imeli prednastavljeno škodljivo programsko opremo, v ZDA. Glede zadnjega je ameriški Federal Trade Commission dosegel poravnavo s podjetjem Lenovo in s tem poskušal zakrpati porušeno zaupanje med velesilama. Že leta 2006 je sicer State Department dejal, da zaradi suma

špijonaže ne bo uporabljal kar 16.000 računalnikov, ki jih je kupil od podjetja Lenovo, direktor FBI Christopher Wray pa je v Kongresu pred kratkim povedal, da prav vsak kitajski pametni telefon predstavlja nevarnost škodljivega delovanja oziroma kraje informacij (tudi od povprečnega Američana, ne več zgolj od ameriške vlade!) ter da ima sposobnost opravljati nezaznano vohunjenje. Njegove trditve so morda pretirane, vendar niso povsem neutemeljene; leta 2016 je mobilna varnostna družba Kryptowire razkrila škodljivo programsko opremo na kar 700 milijonih kitajskih androidnih napravah.

Številni ekonomisti trdijo, da je dvig carin najbolj eskalacijsko nevarna oblika trgovinske vojne; v imenu protekcionizma naj bi bila bolj priporočljiva uvedba subvencij, saj te niso tako zelo na

udaru z vidika povračilnih ukrepov – nekatere države si jih namreč ne morejo privoščiti. Povsem razumljiv je sicer tudi Trumpov strah pred dumpingom, ta je za nacionalno ekonomijo veliko tveganje; vendar pa visoke carine predstavljajo cel kup nevarnosti, od izgube konkurenčnega položaja, izgube tujih trgov ter celo do njihovega pomanjkanja, če si zaradi previsokih carin državljani teh produktov ne bi več mogli privoščiti.

Z namenom globalizacije ter v izogib tovrstnim carinskim vojnám, ki so škodljive za svetovno ekonomijo ter ultimativni svetovni mir, je bila ustanovljena Svetovna Trgovinska Organizacija (navsezadnje pa tudi sama EU), znotraj katere tudi potekajo trenutna pogajanja EU z ZDA. Carine so v splošnem obravnavane kot nekaj nazadnjaškega ter preživetega, je pa že zdaj jasno vidno, kako nemočna je Svetovna trgovinska organizacija v praksi; naštetih eskalacij ji ni uspelo preprečiti.

Trumpove carine so po mojem mnenju predvsem ekonomsko protekcionistične, čeprav se sam pogosto sklicuje na zgoraj opisane argumente nacionalne varnosti, ki so edini, ki jih Svetovna Trgovinska Organizacija priznava kot legitimne za uvedbo tovrstnih carin. V odnosu do EU pa ZDA ne more zatrjevati tovrstnih razlogov, saj imamo v nasprotju s Kitajsko visoke standarde prava intelektualne lastnine ter varnostnih predpisov; uvedba carin za nas bi bila tako po mojem mnenju neutemeljena ter zgolj škodljiva za obe strani. Po drugi strani razumem strah pred Kitajsko; njihovi izdelki nedvomno predstavljajo določen dejavnik tveganja tudi na našem, evropskem trgu. V preteklosti je zaradi suma dumpinških cen pri uvozu določenih izdelkov evropska komisija proti Kitajski že sprožila postopek trgovinske zaščite.

Okrepljeni nacionalizem v sicer zelo globaliziranem svetu je tako ključni faktor, ki legitimira Trumpove ukrepe, čeprav bodo ti najverjetneje bolj škodili ameriškemu gospodarstvu kot karkoli drugega; tako z vidika povračilnih ukrepov, ki jih napovedujeta ter uvajata Kitajsko in EU, kot tudi z vidika možnosti cenejše proizvodnje, nakupa surovin ter izgube potrošniške kupne moči v ZDA. Svoboda trga ter sodelovanje sta tako očitno ostanka preteklosti; presenetljivo pa Trumpova ne tako ljuba Mehika v nasprotju z njegovimi predvolilnimi obljubami ostaja izvzeta iz te zgodbe. V pogajanjih z EU je ZDA mnogo trša; neutrudno poudarja uvozno-izvozni deficit, ki ga ima Nemčija z ZDA, kot tehten argument za nujno uvedbo carin. Pred kratkim smo gojili visoke upe (oziroma nekatere skrbi) tudi glede prostotrgovinskega sporazuma TTIP z ZDA, evropska komisija pa je, vse odkar je Trump prišel v Belo hišo, izgubila upanje v oživitvev tudi teh pogajanj; Trump namreč ostro nasprotuje vsem tovrstnim dogovorom.

Panika v EU se tako še stopnjuje; nemški minister za gospodarstvo je v upanju, da njegova radikalna ponudba premakne naše čezatlantske rivale, pred kratkim predlagal, da bi EU ponudila ZDA obstoj enotnega trga med njima. In navsezadnje; glede na relativni kitajski neuspeh pri povračilnih ukrepih ter zaostrovanje odnosov ima morda celo prav.

Mednarodno pravo se trudi povezovati države v skupnem prizadevanju za boljši jutri, zaradi vedno novih eskalacij Trumpa pa se bo mednarodna skupnost morala nedvomno odzvati še ostreje in enotneje.

* Izjava Donalda Trumpa: Trade wars are good and easy to win.

Veronika Cukrov, Odvetniška družba Cukrov